

Marie Bot Robot Dadı • Liza Szabo

Resimleyen: Wilm Lindenblatt • Türkçesi: Mine Kazmaoğlu •

Çocuk Kitaplar • Roman • 216 sayfa • Önerilen sınıflar: 4, 5, 6

BİLİM ve TEKNOLOJİ • İLETİŞİM • SORUMLULUKLAR • SAĞLIK

robot • ev yaşamı • yapay zekâ • kardeşlik • meslekler • aile içi iletişim • temizlik • dadı • sorumluluk • duygular • güven • alışkanlıklar • değişim • uçmak • okul kampı • mizah

Alman yazar **Liza Szabo**, bu eğlenceli ilk romanında bakıcı krizine sıradışı bir çözüm öneriyor: Robot dadı! Günümüzün tartışma konusu yapay zekânın ve robotların insan hayatına ne ölçüde dahil olabileceğini eğlenceli bir üslupla, sürükleyici bir kurguda ele alıyor. Çocuklara bakıcı olması istenen bir robotun mükemmelliği, davranışları ve hatta “duyguları” üzerine düşündürüyor. Sanatçı **Wilm Lindenblatt**’ın desenleriyle canlanan hikâye, eğlenceli olduğu kadar da sahici.

Karla ve kardeşi Finn’in ebeveynleri çok yoğun tempoda çalışırlar. Kaybolan eşyalar, son dakika planları, hiçbir işin yetişmemesi ve ev kazaları derken işler çığırından çıkmıştır. Sürekli bakıcı değiştiren aile, robot fuarından özel olarak tasarlanmış bir robot dadıyı, Marie Bot’u denemeye karar verir. Sonunda neredeyse kusursuz bir düzen kurulacak gibidir, çünkü Marie Bot bir dadıdan daha fazlasıdır. Kalliske Ailesi’nde gerçekten her şey yoluna girecek midir?..

TARTIŞMA KONULARI...

- 1- Karla ve ailesindeki bireylerin karakter özellikleri ve aile içi iletişimleriyle ilgili neler dikkat çekiyor?
- 2- Robot fuarındaki Marie Bot, baba Jens’i neden rahatsız ediyor? Sizin ebeveynleriniz de onun gibi robotu, “çok sağlıksız, rahatsız edici, mide bulandırıcı” bulurlar mı?
- 3- Roman, çalışan anne-babanın çocuklarının yaşamı hakkında neler düşündürüyor? Yaşanan zorlukların gerçek hayatta karşılığı var mı?
- 4- Karla’nın Marie Bot’un görünümü hakkındaki (*Neden bir tost makinesi gibi basit bir prizma değil? Öyle olsa insan en azından neyle uğraştığını bilir.*) düşüncesine katılıyor musunuz? Bir robotun insan gibi ya da doğrudan makine gibi görünmesi ne fark yaratır?
- 5- Evlerinde ilk uyandığında aile bireyleri Marie Bot’un karşısında konuşamayıp tutulurken Finn’in doğallığı nasıl açıklanır? Karla ve Finn’in, Marie Bot’a verdikleri tepkiler arasındaki fark neden kaynaklanıyor?
- 6- Anne Susanne’in eve aldıkları robot çok iyi çalıştığı için ağlaması normal bir tepki mi? Bir robot kıskanılır mı? Siz cep telefonunuz sizden akıllı diye üzülüyor musunuz?
- 7- Marie’nin her sorunu “çözülecek bir görev” olarak ele alması, duygusal süreçlerin ve insan ilişkilerinin yönetimi açısından neler düşündürüyor? Sizce gelecekte Marie Bot gibi “mükemmel” sistemler insan ilişkilerinin yerini alabilecek mi? Nedenlerinizle birlikte açıklayın.
- 8- Karla, Marie Bot’un insanlar hakkında düşünebileceği şeyleri hayal ediyor. Bir robot düşünebilseydi, sizce insanların yaşamında en çok nelere hayret ederdi ya da neleri anlamakta zorlanırdı?
- 9- Her emeğin karşılığı olmalı ilkesine dayanan çalışma yaşamında robotun emeğinin karşılığını kim alıyor? Karla’nın bu konudaki kaygısı hakkında ne düşünüyorsunuz?
- 10- Okul gezisine gitmek istemeyen Karla’nın bu isteksizliği nelerden kaynaklanıyor? Öğretmenin, “Ebeveynlerle temas kurmadan biraz zaman geçirmek bütün çocuklar için iyi olur ...olgunlaştırır,” görüşü sizce doğru mu? Ebeveynleri olmadan bir yerlere gitmek çocuğu hangi bakımlardan olgunlaştırır?

- 11- Marie Bot'un top olayını çözme ve çocukları cezalandırma yöntemi hakkında ne düşünüyorsunuz? Çocukların olanları ebeveynlerine farklı anlatmalarını Marie Bot neden anlayamıyor? Marie Bot'un zorba ergenlerin yaptıklarının yanlışlığını anlamaları gerektiğini düşünmesi robotça bir saflık mı?
- 12- Karla'nın, öğretmeni Bayan Jessen hakkında düşündüklerine ve kampta yaşananlara bakıldığında, çocukların yetişkin otorite figürlerine nasıl yaklaştıkları anlaşılıyor. Okulda ve evde çocukların kendilerini ilgilendiren konularda karar mekanizmalarından dışlanmaları çocuk eğitimine nasıl katkı sağlar? Bu tür yaklaşım aile içi iletişimi nasıl etkiler?
- 13- Marie Bot'un, Karla'yı kamptan alıp eve götürmesi nedeniyle yaşananların sorumluluğu kimde? Müdür Bayan Konjetzki'nin robotlar hakkında söylediği sakıncalara katılıyor musunuz?
- 14- Romanda Marie Bot aile bireylerinde ne tür etkiler ya da değişimler yaratıyor?
- 15- Bir robotun "sezgisi" olabilir mi? Sizce yazar sonunda Marie Bot'un eve geri gelmesiyle ne anlatmak istemiş? Sizce Marie Bot ailenin yanına temelli mi döndü?

YARATICI ETKİNLİKLER...

Çalışmaların çoğu online / çevrimiçi ortamda, ekran başında da gerçekleştirilebilir.

- **Oylama:** "Marie Bot kalsın mı, geri verilsin mi?" sorusu için sınıfça oylama yapın. Her iki görüşü seçenler nedenlerini açıklasın. Sınıf "kalsın" ve "geri verilsin" diyenler olarak 2 gruba ayrılınsın. Görüşleri etkilemek üzere 2 grup birbirlerine karşılıklı sorular sorsun. Bu soru-cevap sürecinde düşüncesi değişenler gruplarını değiştirsin. Sorular bittiğinde hangi grubun daha kalabalık olduğu saptansın.
- **Proje:** Önce sınıfça robotik teknolojiyi araştırın. Yeterli bilgi edinildiğinde basit komutlarla hareket edecek bir robot yapın. Boyut, görünüm, işlev konularında özgür düşünülecek bu projeyi adlandırın; önce okulda sonra da okul dışında sergileyin. Olanak varsa projeye bir yarışmaya katılın.
- **Gösteri:** İnsanlarla robotların iletişimini ya da robot haklarını konu alan bir tiyatro oyunu yazın. Kişileştirerek sergilemek üzere çalışın. Provaların eğlenceli anlarını videoya kaydedin. Bu videoları hazırlık sürecinde sosyal medyada paylaşarak oyuna dikkat çekin. Aksesuarlar ve dekor parçalarıyla tam bir tiyatro oyunu olarak hazırlanan eseri velilerin de bulunduğu bir ortamda sergileyin.
- **Çalıştay:** Önce sınıfça yapay zekâyı (YZ) araştırın. Nerede, nasıl ortaya çıktı; hedefi ve kullanım alanları ne? Konuyla ilişkili gelişmeler hangi düzeyde? YZ dünyanın ve insanlığın geleceğinde nasıl bir işlev üstlenebilir? Sonrasında gruplara ayrılın ve her grup YZ'nin olumlu-olumsuz kullanım alanlarını belirlesin. YZ gibi teknolojilerin risklerini ortadan kaldırmak için alınması gereken önlemleri, teknolojiye nasıl bir bilinçle yaklaşılması gerektiği gibi konuları çalışın. Gruplar hazırladıkları bilgi ve görüşleri sunum formatında diğerleriyle paylaşın. Ortak maddeler saptanarak YZ kullanım rehberi oluşturulsun.
- **Canlandırma:** Gönüllü öğrenciler Karla, Finn, anne Susanna ve baba Jens karakterlerinden istedikleri birini seçsin. Kendisini onun yerine koyarak günlük rutinlerini, roman boyunca deneyimlediği duyguları ve nedenlerini, diğer aile bireyleriyle iletişimini, kişisel özlemlerini anlatsın. Aynı karakteri canlandıranların ortak görüşleri ve farklı yorumlarıyla, bakış açıları saptansın. Karakterleri ve romanı anlamaya fırsat yaratılsın.
- **Örnekleme:** Önce romanı tarayarak karakterler arasındaki iletişimde ne tür yanlışlıklar yapıldığını saptayın. Bu yanlış yaklaşımların nedenlerini, yol açtıkları duygusal sorunları ve sonunda da durumların doğru biçimde nasıl ele alınması gerektiğini küçük canlandırmalarla gösterin. Durumları ve dolayısıyla sonuçları değiştirme anlamına gelen bu etkinlik her grubun bir durumu irdelediği grup çalışmaları biçiminde de gerçekleştirilebilir.
- **Tartışma:** Karla ve Finn'in ebeveynleri meslekleri dolayısıyla eve vakit ayıramıyor. Önce bu durumun gerçek yaşamda aileler arasında ne kadar yaygın olduğuna dair herkes görüşünü söylesin. İkinci aşamada bu sorunun nasıl çözümlenebileceğine dair gerçekçi öneriler paylaşılınsın. Beyin fırtınasında dikkat çeken görüşler, "Zaman Var-Zaman Yok" benzeri bir başlıkla sosyal medyada yaygınlaştırılınsın.

- **Araştırma:** Öğrenciler gruplar halinde çalışarak ilişkilerde güven duygusunu yaratan, besleyen ve azaltan unsurları analiz etsin. Sizlerin deneyimleriniz bu aşamalarla nasıl eşleşiyor? Gruplar, kapsamlı incelemeleri sonucunda vardıkları sonuçları, ailelerin de bulunduğu bir ortamda diğerlerine aktardıktan ve birlikte tartıştıktan sonra konuyla ilgili önermeler oluştursun.
- **Yazma:** Herkes bir robot olduğunu hayal etsin. Robot gözüyle insanları yorumlasın. İnsanlar hangi tutum, davranış, duygu ve tepkileriyle bir robota “tuhaf” ya da anlaşılmaz görünür? Her öğrenci-robot bir tuhafılığı kısa bir paragraf olarak yazsın. Yazılanlar, “Robot gözünden insan” panosunda sergilensin. Okulda diğer öğrencilerin de okuyabileceği bir yere asılan panoya yorum ya da ekleme yapma şansı yaratılsın.